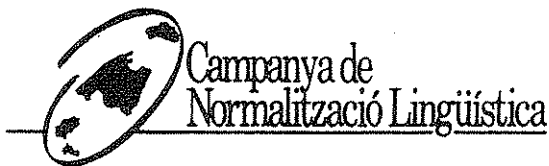


LÍNIA DIRECTA

amb la Campanya de Normalització Lingüística

V



Palma
1993

Línia Directa

© Aina Moll, A. I. Alomar i Celia Riba, segons l'autoria dels textos

Producció: Campanya de Normalització Lingüística de les Illes Balears

Fotocomposició: Jorvich, s.l.

Impressió: Jorvich, s.l.

Dipòsit Legal: PM-1.364/1991

I.S.B.N. 84-604-8810-1

XVI

La solidaritat, aplicada a la llengua

Ens ha telefonat un ciutadà que s'identifica com a **Jaume**, per dir-nos que està fart de les apel·lacions de polítics i periodistes *mesetarios* a la **solidaritat** de les "comunitats riques" amb les "pobres". Està indignat de les crítiques que en nom de la solidaritat es fan a Jordi Pujol i a Miquel Roca perquè condicionen qualsevol col·laboració de CiU amb el PSOE en el govern de l'Estat a la cessió del 15% de l'IRPF ("que el Govern ja hauria d'haver cedit fa temps, perquè és de justícia i perquè s'hi comprometé"), com si la solidaritat només s'hagués d'exercir en una direcció i en el camp de l'economia. "**I la solidaritat lingüística, què?**", diu en Jaume. "Aquesta, són ells que l'han de practicar, i no la veim lluir per enlloc!".

Té més raó que un sant. És ver que és de justícia compensar els desequilibris econòmics entre les comunitats autònomes d'Espanya i entre els estats i regions d'Europa (una altra qüestió és en quina proporció, i de quina manera s'han de compensar, a fi que l'aportació solidària dels "rics" serveixi per promoure el progrés dels "pobres", i no per eternitzar situacions de dependència), però aquesta casta de solidaritat és generalment entesa, i segons l'ordenament espanyol es practica fins i tot amb exageració: a les Illes Balears en tenim sobrada experiència. En canvi, en el camp de la llengua, on les comunitats

"riques" són les de llengua castellana i les "pobres" les de "les altres llengües espanyoles", no es parla per res de solidaritat.

A les comunitats de llengua castellana, els ciutadans "viuen" en la llengua territorial pròpia: escola, administració, relacions públiques no oficials, relació interpersonal, tot es fa en la llengua de la comunitat; i també funcionen en aquesta llengua les institucions de caràcter estatal, que es paguen amb els doblers de tots els espanyols i estan al servei de tots, com TVE, Radio Nacional de España (no parlem ja dels mitjans privats de ràdio i televisió), o els museus del Prado i Princesa Sofia. La producció cultural privada (la cinematogràfica, per exemple, o la premsa) i la industrial -fins i tot la de Catalunya, el País Basc o les Illes Balears- es fa quasi exclusivament en castellà, així com les relacions comercials. I ara s'ha creat la *Institución Cervantes* per promoure el castellà a l'estranger. Els castellanoparlants són, per tant, lingüísticament "rics": poden viure bé en castellà i la seva llengua és respectada arreu.

En canvi, a les comunitats no castellanès és impossible, ara per ara, "viure" en la llengua pròpia. Fixau-vos en la terrible lentitud amb què es va implantant l'ús del català a l'Administració de les nostres illes, i les mil dificultats que ha de vèncer un centre d'ensenyament per ensenyar en català. La situació de la nostra llengua als diaris és d'autèntica misèria; qui vulgui anar al cine en català, no hi podrà anar més de quatre o cinc vegades en tot l'any (i faig llarg); la informació dels productes comercials la rebem en castellà, i fins i tot s'hi fa la relació interpersonal, no sols amb els castellanoparlants, sinó amb qualsevol persona que no ens consti que parla mallorquí (vegeu, si no, com saluden als clients els dependents de la gran majoria de comerços). Això, a les Illes mateix. Les relacions amb l'exterior es fan en castellà (fins i tot hi ha qui pensa que s'ha d'usar el castellà en les relacions institucionals amb Catalunya i el País Valencià!) i no tenim cap institució encarregada de la promoció del català en el món. En una paraula: els illencs, lingüísticament, som "pobres de solemnitat".

Però aquesta pobresa -i el consegüent deure de solidaritat per fer-la desaparèixer- no és reconeguda. Al contrari: de tant en tant ens volen fer creure que som "rics" perquè posseïm dues llengües en lloc

d'una. En certa manera, tenen raó, però aquesta riquesa, perquè ho sigui realment, ha de ser compartida. Si el fet de posseir dues llengües ens obliga a abandonar la nostra perquè convivim amb gent que no la sap, l'aparent riquesa del bilingüisme només serveix per accentuar la pobresa i la limitació en l'ús del català.

Aquest evident desequilibri lingüístic és acceptat, però, com a natural i, no sols no es fan esforços estatals per corregir-lo, sinó que els tímids intents de normalització dels governs autònoms són vistos amb recel. S'alcen més veus a favor de la permanència del castellà a les comunitats no castellanès, que a favor de la plena normalització de la llengua pròpia d'aquestes comunitats. Hi ha gent que s'escandalitza perquè un museu català està senyalitzat només en català, o que exigeix que els programes del Liceu de Barcelona siguin bilingües, i consideraria una aberració que qualcú demanàs que siguin multilingües els programes del *Teatro Nacional* o la senyalització del Prado. Hi ha molta més preocupació per salvaguardar els drets lingüístics dels castellanoparlants, que pels dels individus i territoris de llengua no castellana.

La solidaritat lingüística exigeix que es donin facilitats, per part de les comunitats i persones lingüísticament riques, perquè les pobres millorin la seva condició i es produeixi un equilibri. Si a les comunitats de llengua castellana es pot viure en llengua castellana, aquí hem de poder viure en la nostra llengua pròpia catalana. Si ningú té dret a exigir a un castellanoparlant que parli en català, ningú s'ha de permetre tampoc exigir a un mallorquí que parli castellà. Els drets d'uns i altres, i el dret de la comunitat de tenir la seva llengua pròpia com a llengua oficial de relació, estan reconeguts a l'ordenament jurídic vigent, però la interpretació que es fa de les disposicions legals està completament esbiaixada a favor de la llengua rica (com si en el camp de l'economia es tendís a potenciar les comunitats riques perquè "tenen més força i més poder" i "les pobres sempre seran pobres"), quan la solidaritat exigeix exactament el contrari.

Siguem solidaris, però que funcioni la solidaritat en les dues direccions. - A. M. (30-8-93)